

Utdanningsperm
for
dommere
på jaktprøver for
stående fuglehunder

Fuglehundklubbens Forbund

Oktober 2009

Kjære dommerkandidat.

Gratulerer med statusen som dommerkandidat! Og takk for at du velger å bruke tid på å ta dommerutdanning slik at FKF fortsatt kan ha det nødvendige antall dommere for gjennomføring av jaktprøver.

Utdanningen er en modningsprosess, hvor blandingen av teori og praksis gjør at du vil få øynene opp for flere sider ved hundeholdet og øke din kompetanse som fuglehundmenneske.

Du er tatt opp som kandidat fordi noen i en av FKF's medlemsklubber mener du har de personlige og hundefaglige egenskaper som skal til for å bli fuglehunddommer. I løpet av utdanningen vil du få den teoretiske balasten som skal til. I tillegg vil du gjennom praksis som dommerkandidat få praktisk erfaring som dommer.

Imidlertid er det ikke alle som egner seg som fuglehunddommer. Det kan være at man ikke klarer å omsette teoretiske kunnskaper til praksis, eller det kan være at man ikke har den nødvendige forståelsen av fuglehund som dommerrollen krever. Videre kan det være at man ikke har den nødvendige progresjon i utviklinga som dommerkandidat, eller at det lokale dommerutvalg finner ut at kandidaten ikke har de nødvendige personlige egenskaper for å bli jaktprøvedommer. Det er da det lokale dommerutvalgets plikt å gi kandidaten denne beskjeden og avslutte utdanninga. Dette er en risiko man løper som dommerkandidat, og noe man skal være klar over når man starter utdanninga. Det er ingen selvfølge at alle som blir tatt opp som kandidater skal bli dommere.

For å ha den progresjon i kompetanse som kreves under dommerutdanninga, må kandidaten selv sørge for å tillegge seg kunnskap og erfaring. Drivkrafta må være den enkelte kandidat. Lokalt dommerutvalg gir opplæring, men det er kandidaten selv som må være pådriveren for å skaffe seg nødvendig teoretisk og praktisk kompetanse.

Utdanningspermen er et hjelpemiddel til teoretisk og til dels praktisk opplæring til bruk for lokale dommerutvalg og kandidater, og dommerutvalget i FKF håper denne utdanningspermen vil være et godt bidrag til din dommerutdanning.

Nok en gang takk for at du vil utvide din kompetanse på hund ved å ta utdanning som dommer på jaktprøver for stående fuglehunder.

Lykke til med utdanningen!

Dommerutvalget i FKF

31-10-2009

Korrigert november 2010

Kurskveld 1

Dommerutdanning i regi av Fuglehundklubbenes Forbund

Start og opptakskriterier:

- Utdanningen starter innen 1. november år 0, og kandidaten skal være oppmeldt av lokalt dommerutvalg (LD) til sentralt dommerutvalg (DU) før utdanning starter. Lokale dommerutvalg tar opp kandidater til utdanning på anbefaling fra FKF's medlemsklubber og lokale jeger- og fiskeforeninger. Kandidater skal tas inn til opplæring og evaluering. LD kan avslutte videre utdanning hvis de finner kandidaten uegnet. Avsluttes kandidaten skal dette være saklig begrunnet, og kandidaten og oppmeldende klubb skal da ha skriftlig begrunnelse.

- Kandidaten skal tas opp til utdanning på bakgrunn av kjennskap til personen og vedkommendes omdømme i det lokale miljøet. Klubb som melder opp kandidater utenfor sitt geografiske område, skal innhente uttalelse fra kandidatens lokale klubb / dommerutvalg som skal godkjenne at kandidaten kan tas opp til utdanning. Ved uenighet om oppmelding av en kandidat, skal sentralt dommerutvalg ta den endelige avgjørelsen. Personens omdømme og skikkethet skal tillegges stor vekt. Det er i strid med forutsetningene å annonsere etter kandidater.

- Opptakskrav:
 - Personlig egenskaper, adferd og omdømme
 - Lang erfaring fra jakt med stående fuglehund, minimum 10 år.
 - Selv dressert og ført minst 2 hunder i eget eie til premiering
 - Selv dressert og ført hund til 1.AK på jaktprøve.

- Selv vært deltager i alle klasser og oppnådd premiering i VK.
- Bekreftelse på betalt viltrygdavgift
- Lang erfaring fra prøvemiljøet.

Teoretisk og praktisk utdanningsopplegg

- 4 – 6 kurskvelder med gjennomgang av regelverk, kritikkskriving og diskusjon over aktuelle tema og oppgaver. Mal lages av DU, med utdanningshefte og powerpoint-presentasjoner for de lokale dommerutvalg som ønsker dette. Utdanningspakken fra DU er et minimum, og er det man forventer at kandidaten skal kunne senere i utdanninga.
- Lokalt dommerutvalg gjennomfører lokal feltsamling med teorieksamen i løpet av våren år 1. Feltsamlinga skal innholde kvalitets- og vinnerklasser.
- Før 1. mai meldes kandidaten opp til distriktssamling / Kongsvold 1 som holdes på Kongsvold samtidig / omtrent samtidig som autorisasjonsprøven.
- Kandidaten må ha 3 godkjente kandidatarbeider før kandidaten kan meldes opp til Kongsvold 1.
- Kandidater som etter egen eller etter LDs mening ikke er modne for å sendes videre, skal gis videre teoretisk og praktisk opplæring inntil kandidaten meldes opp, eller at LD velger å avslutte videre utdanning.

Kongsvold 1

- Kandidatsamlinga gjennomføres på Kongsvold som en 3-dagers feltsamling. Hensikten med samlinga er at det skal

foretas en evaluering og opplæring av kandidatene. I opplæringa skal det legges stor vekt på den praktiske bruken av regelverket for å få til en mest mulig ensartet bedømming. Kandidatene skal evalueres i dommerskjønn, forståelse av fuglehund, jakt og regelverk samt skriftlig og muntlig framstillingsevne.

- Kandidatene vil etter kandidatsamlinga bli anbefalt eller ikke anbefalt til videre dommerutdanning.
- Kandidater som får ikke anbefalt, skal orienteres om dette umiddelbart, og det skal gis en skriftlig begrunnelse til kandidaten og vedkommendes LD. Kandidaten kan etter å ha fått videre opplæring i LD, bli meldt opp til kandidatsamlinga senere år. Oppmelding fra LD med bekreftelse på at kandidaten er gitt videre opplæring på sine svake områder sendes DU innen 1. mai det året vedkommende skal opp til ny Kongsvold 1-prøve.
- Fra bestått kandidatsamling til autorisasjonsprøven på Kongsvold neste august år 2, må kandidaten ha 6 kandidatarbeider, hvorav minimum 3 i VK. I kvalitetsklassene skal kandidatarbeidet tas som settedommerarbeid, i vinnerklasse som elevarbeid. Det må presiseres overfor dommere at kandidater som ikke oppfyller kvalitetskravene skal få ikke godkjent. Det betyr at kandidaten må ta et ekstra arbeid, og vil lære mer. Dommer som har med seg kandidat, skal fylle ut evalueringsskjema for dommerkandidater utarbeidet av FKF's DU.

Autorisasjonsprøve Gjennomføring

- Autorisasjonsprøven holdes årlig på Kongsvold i regi av sentralt dommerutvalg. DU skaffer instruktører og hunder. Instruktørene bør i størst mulig grad bestå av medlemmer av LD.
- Sensorene på autorisasjonsprøven skal kalibreres slik at kandidatene møter et samkjørt sensorkorps. Instruktørens opptreden skal holde en høy standard, og tilbakemeldingene til kandidatene skal foregå på en klar og pedagogisk riktig måte. Alle kandidater skal behandles likt.
- Autorisasjonsprøven går over 2 dager, med kvalitetsklasser en dag og vinnerklasse påfølgende dag.

Evaluerings av kandidatene

- Kandidatene vurderes etter følgende kriterier:
 - Observasjonsevne
 - Plasseringsevne i terrenget
 - Selvstendighet
 - Vurdering av hundens søksegenskaper, fuglebehandling og viltfinnerevne.
 - Skriftlig og muntlig framstillingsevne. Det skriftlige skal følge den muntlige redegjøringen. Avgjørelsene skal være fornuftig begrunnet.
 - Komplette kritikker med riktig utfylte tallkarakterer.
 - Lederstil og opptreden overfor partiet.
 - Tidsbruk og rask kritikkskriving
- Hver instruktør evaluerer sine kandidater etter over nevnte kriterier. Instruktørene på samme parti kommer ut med en felles karakter for kandidaten. Kandidaten kan oppnå karakterene 1 (ikke bestått), 2 (akseptabelt) og 3 (bestått). Kandidaten kan ikke ha karakteren 2 begge dager.

- Kandidatene skal hver dag ha tilbakemelding på sine prestasjoner. Dersom kandidaten stryker, skal vedkommende ha melding om dette umiddelbart på en ryddig og respektfull måte. Skriftlig tilbakemelding skal sendes kandidaten og vedkommendes LD, med informasjon om muligheten til å ta autorisasjonsprøven senere. Det er LD som avgjør når kandidaten eventuelt kan sendes opp på nytt, etter å ha gitt kandidaten oppfølging og videre opplæring på de områder kandidaten ikke holdt ønsket nivå på. Oppmelding fra LD med bekreftelse på at kandidaten er gitt slik oppfølging sendes DU innen 1. mai det året kandidaten skal opp til fornyet autorisasjonsprøve.

Opprettholdelse av autorisasjon

- Etter bestått autorisasjonsprøve må kandidaten i løpet av autorisasjonsåret og de 2 kommende kalenderår ha minimum 15 dommerdager for å opprettholde autorisasjonen. Dommer er selv ansvarlig for at DU får en bekreftet oversikt over disse dommerdagene. Hvis ikke vedkommende har de nødvendige antall dommerdager, må vedkommende opp til ny autorisasjonsprøve på Kongsvold. DU kan på forespørsel fra den enkelte dommer dispensere fra kravet om 15 dommerdager innen 2 år.

Økonomiske forhold

- Kandidater med store reiseutgifter til Kongsvold 1 og autorisasjonsprøven kan søke om bidrag fra en felles reisetilskuddsordning finansiert av alle FKF's medlemsklubber. Det presiseres at dette gjelder kandidater med store reiseutgifter. Det er styret i FKF som administrerer reisetilskuddet.

Oppgave	Tidspunkt	Hvem har ansvaret?	Diverse
Opptak av kandidat til utdanning i lokalt dommerutvalg	Innen november år 0	Lokalt dommerutvalg	Oversikt over dommerkandidater sendes sentralt dommerutvalg som da får oversikt over når utdanning er påbegynt, hvem som er tatt opp og at de generelle opptakskravene er oppfylt.
Lokal utdanning - teori	Fra november år 0 til april år 1	Lokalt dommerutvalg	4 – 6 kurskvelder med gjennomgang av regelverk, kritikkskriving / diskusjon over aktuelle tema / oppgaver. Mal lages av DU, med powerpoint-presentasjoner og kompendium. Utdanningspakken fra DU er et minimum, og er det man skal forventes å kunne senere i utdanninga.
Lokal utdanning - feltsamlinger	Fra november år 0 til april år 1	Lokalt dommerutvalg	Det arrangeres minimum 2 samlinger i felt
Minimum 3 kandidatarbeid før oppmelding til Kongsvold 1	Før oppmelding til Kongsvold 1	Kandidaten	I kvalitetsklassene skal arbeidene være settedommerarbeid.
Teorieksamen	Før oppmelding til Kongsvold 1	Lokalt dommerutvalg	Helst i forbindelse med siste feltsamling
Oppmelding til Kongsvold 1	Innen 1. Mai år 1	Lokalt dommerutvalg	Forutsetter at lokalt dommerutvalg anbefaler kandidaten og at teorieksamen er bestått
Kongsvold 1	August år 1	Sentralt dommerutvalg eller de som sentralt dommerutvalg oppnevner	Gjennomføres over 3 dager, med ankomst dag 1, med et betydelig innslag av opplæring. Gjennomgang av teorimomenter for å sikre en mest mulig ens dømming.
6 godkjente kandidatarbeider	Fra august år 1 til august år 2	Kandidaten	Tas som settedommerarbeid i kvalitetsklassene og elevarbeid i vinnerklasse. 3 arbeid skal være i VK. Det må skjerpes inn overfor dommere som har med seg dommerkandidaten at det skal

			gjennomføres en skikkelig opplæring / evaluering, og at kandidater som ikke får godkjent et arbeid da må ta flere arbeid. Det gjør ingenting om kandidaten må ta et ekstra arbeid!
Autorisasjonsprøve	August år 2	Sentralt dommerutvalg	2 dagers feltsamling, med kvalitetsklasser en dag og VK en dag.
Opprettholdelse av autorisasjon	Autorisasjonsåret og de kommende 2 år etter bestått autorisasjonsprøve	Dommer (kandidat)	Kandidaten må i løpet av autorisasjonsåret og de kommende 2 år etter bestått autorisasjonsprøve ha minimum 15 dommerdager for å opprettholde autorisasjonen. Hvis ikke vedkommende har de nødvendige antall dommerdøgn, må vedkommende opp til ny autorisasjonsprøve på Kongsvold.

ETIKK

Etikk er hva som anses som riktig eller galt. Vurderingen av hva som er riktig og galt vil variere med hvilket ståsted en gruppe har. Er dette jegere eller jaktmotstandere? Selv i gruppa fuglehundfolk er det forskjell på hva man godtar. Er det riktig å bruke elektrisk halsbånd, selv om det er forbudt? Er tvangsapport akseptabelt? Skal man skyte ryper på bakken? Skal gammelsteggen få leve?

Som jaktprøvedommer må man hele tida ta avgjørelser og valg. Disse avgjørelsene må alltid framstå som om de er tatt på et objektivt grunnlag. Ved at dommeren er bevisst sin oppførsel fra opprop til avprøvingen er avsluttet, framstår man som upartisk og rettferdig. Dette er med på å skape ro i partiet og skaffer dommeren et godt omdømme.

Dommerrollen:

Som dommer har du et framtreddende tillitsverv. Vær rollen bevisst, og vær oppmerksom på at deltagerne legger merke til dommerens oppførsel fra kvelden før bedømminga til avprøvinga er avsluttet. Som dommer skal du ha respekt for at deltageren har meldt på hunden for å få den skikkelig bedømt av en ekspert på jakt med stående fuglehund. Dommeren skal derfor framstå oppmerksom og konsentrert, og gi en skikkelig muntlig og skriftlig tilbakemelding på hundens prestasjoner.

Du må aldri opptre slik at det kan være tvil om din objektivitet eller upartiskhet. Alle skal behandles likt, uavhengig av hunderase, status i miljøet og vennskap med deg.

Tenk igjennom hvordan du opptre: Bør man som dommer holde en viss avstand til deltagerne? Er det klokt å ha private samtaler med enkelte av deltagerne på veg inn i terrenget? Er det dommerens oppgave å slå vitser om hundens dårlige prestasjoner, selv om eier er en venn?

Forholdet til arrangør:

Dommeren er prøvearrangørens gjest, også i de tilfeller der dommeren selv er medlem av arrangerende klubb. En gjest bør ikke bli for dominerende, men skal behandles med respekt. Invitasjon til dommeroppdrag er en tillitserklæring. Svarfristen ved dommerforespørsler skal overholdes, og det er utenkelig å ikke svare på dommerforespørsler. Mange dommerforespørsler kommer på e-post, og det er dommerens ansvar å sørge for å ha en aktiv og oppdatert e-postadresse hos NKK.

Forholdet til andre dommere:

Opptre med absolutt lojalitet mot andre dommere, også i perioden hvor du er dommerkandidat. Husk at dine uttalelser blir tilagt spesiell vekt fordi du som dommer eller kandidat framstår som spesielt kompetent.

Som deltaker må en aldri snakke nedlatende om fungerende dommer selv om man er uenig i dommerens avgjørelser. På forespørsel fra meddeltagere om hva du synes om en aktuell situasjon, er svaret at du ikke så situasjonen godt nok til å uttale deg...

Forholdet til NKKs representant:

NKKs representant er prøvens høyeste myndighet når det gjelder tolkning av prøvereglene. Representantens gjennomgang av kritikkskjemaene må dommeren se på som en positiv hjelp for å unngå feil.

NKKs representant må alltid respekteres, selv om hans/hennes bakgrunn kan være svakere enn dommerens. Under den aktuelle prøven er det NKK-representanten som er høyeste myndighet hva angår tolking av regelverket, uavhengig av erfaring og posisjoner.

Forholdet til dommerkandidater:

Dommerkandidaters elev- og settedommerarbeid skal vurderes for så eventuelt og godkjennes. Som dommer skal du vurdere kandidatens forståelse for hund, hvor kalibrert opp mot klassenivå og premiegrader vedkommende er, dommerskjønn, forståelsen og bruken av terminologi, ryddighet skriftlig og muntlig og det viktigste som er personlige egenskaper.

Kandidaten skal delta aktivt i bedømmelsen, men det er du som dommer som har den endelige avgjørelsen i de enkelte situasjonene. Etter endt dag skal dommeren evaluere kandidaten, og eventuelt godkjenne arbeidet. Dersom du ikke synes at kandidaten holder mål, skal arbeidet ikke godkjennes. Det er å gjøre kandidaten en bjørnetjeneste å godkjenne et arbeid som ikke holder ønsket kvalitetsnivå.

Ved underkjent arbeid får kandidaten ta et nytt arbeid og forbedre seg på de punktene vedkommende ikke holder ønsket nivå. Det er derfor viktig med presise tilbakemeldinger til kandidatene.

Det er ingen ulykke om kandidaten ikke får godkjent et arbeid.

Vedkommende må da ta et ekstra arbeid og vil da få økt erfaring.

Dommerens forberedelser:

Kvelden før dømming bør dommeren ikke bli observert annet enn i god form, og en bør gå til sengs i rett tid. Deltakerne forutsetter at dommeren yter sitt beste under bedømminga.

Tenk igjennom følgende:

- Skal du dømme alene eller sammen med meddommer? Avklar med meddommer om praksis for dagen, hvem gjør hva og hvordan.
- Vurder terrenget. Er du kjent eller trenger du kjentmann?
- Hvordan bør man gå terrenget?
- Hvor kjører vi, og hvor skal partiet parkere bilene?
- Er det transport inn i terrenget?
- Er det nok skudd, har du kart / GPS, er skrivesaker, bøker, apportryper og revolvere av ønsket kvalitet?

Hva dømmer dommeren:

Som dommer dømmer du bare det du ser. Dersom du går glipp av noe, skal du innrømme og beklage dette, uten å ta hensyn til det i bedømminga. Bedøm situasjonen uten å tenke på hva som må ha skjedd i forkant, det kan du ikke si noe sikkert om.

Du skal aldri ta hensyn til ditt kjennskap til fører eller hund. Det er umoralsk, og skaper uro i partiet. Å ta hensyn til andre ting enn hundens prestasjoner gjør dagen vanskelig for deg som dommer, og den linja du har lagt opp til i bedømmelsen ødelegges. I tillegg går det ut over ditt omdømme.

Forholdet til deltaker:

Opptre slik at fører ikke stresses. Henvendelser fra fører bør være av praktisk karakter. Diskuter aldri med deltaker, men svar på spørsmål og presiser ditt syn. Enhver må få mene noe annet enn det dommeren gjør, men ikke tillat noen debatt mellom deg og deltager.

Spør aldri deltaker om hundens avstamming eller tidligere prestasjoner.

Kritikk av dommeren skal det slås hardt ned på og i spesielle tilfeller bør det vurderes om tilfellet skal rapporteres.

Si det samme som du skriver, ikke vær feig. Det er hundens prestasjoner du skal bedømme og omtale, uten å ta hensyn til førerens eventuelle reaksjoner.

NKKs representant

Dette er prøvens høyeste myndighet hva gjelder tolking av regelverket. Vedkommende skal være sekretariatet behjelpelig og i størst mulig grad være tilgjengelig for prøveledelsen.

Det er laget en instruks som viser NKK-representantens ansvar- og myndighetsområde:

1. NKKs representant og varamann oppnevnes etter forslag fra klubb / forbund.
2. Det skal benyttes autorisert dommer. Representanten er prøvens høyeste myndighet hva angår tolking av regler.
3. Representanten må være tilstede alle prøvedager. NKKs representant kan etter egen vurdering delta på prøven, eller dømme, dersom det er behov for det.
4. Om disiplinære forhold oppstår, tar prøvens leder dette opp med NKKs representant og saken forsøkes løst på stedet. Hvis dette ikke lykkes, skal saken rapporteres til NKK.
5. NKKs representant skal fortløpende gjennomgå prøvekritikkene fra dagens prøve, og spesielt kontrollere at det er overensstemmelse mellom beskrivelse og premiegrad. Hvis så ikke er tilfelle, tar NKKs representant dette opp på stedet med vedkommende dommer. Premiegrad kan eventuelt endres på stedet forutsatt at feil bruk og/ eller fortolking av prøvereglene kan påpekes. Den fastsatte premiegraden kan etter dette ikke endres dersom det ikke påpekes formelle feil ved arrangementet.
6. For å unngå problemer etter at prøven er avsluttet, skal NKKs representant så langt som mulig benytte tiden under prøven til å avdekke eventuelle uoverensstemmelser, og om mulig avklare disse på stedet i samråd med prøvens leder.

7. NKKs representant kontrollerer at praktiseringsreglene for dommerfunksjoner og uttak av dommere følges.
8. Når prøven er avsluttet skal NKKs representant sammen med prøvens leder gå igjennom prøvens dokumenter. Hvis prøven er så stor at dette ikke er mulig, sender prøveleder dokumentene til NKKs representant så snart som mulig etter prøven. NKKs representant sender til slutt prøven til NKK med sin innstilling.
9. Hvis det fungerer elever ved prøven, skal NKKs representant overvære og delta i behandlingen av disse arbeidende sammen med den aktuelle dommer.
10. NKKs representant og prøvens leder kan gå med elev.

Kurskveld 2

Kritikkskriving

En kritikk skal beskrive hundens prestasjoner etter en viss mal og med korrekt bruk av den terminologi som finnes.

Kritikk i kvalitetsklasser – Minimumsinnhold

- **Søksmessig:** Fart, stil, aksjon, reviering, kontakt og samarbeid.
- **Viltfinnerevne:** Tar hunden vare på sine sjanser?
- **Fuglebehandling:** Presis beskrivelse av måten hunden kom i kontakt med fuglen på, og måten den behandlet denne på.
- I tillegg bør det stå noe om **vind, føreforhold og biotop:** Er det tunge forhold eller lett å springe? Er det medvind eller motvind hunden ikke behersker?

Husk at kritikken ikke bare er ment for eier, men og for oppdrettere og hannhundeiere som søker etter hunder å bruke i avl. Disse er interessert i hvordan hunden behersker forskjellige forhold, hvordan hundens inngang i fugl er, om den er forsiktig i kontakt med fugl, hvordan den revierer i forskjellige biotoper og vindretninger og mye annet. Kritikken må da være så beskrivende at disse finner hva som er karakteristisk for hunden den aktuelle dagen, både når det gjelder søksegenskaper, viltfinnerevne og fuglebehandling.

Definisjoner:

Jaktlyst:

- Beskrivelse av intensitet, evne til å konsentrere seg om oppgaven og utholdenhet.

- *Intensitet kan beskrives som lav, moderat, høy osv*

Fart:

- Beskrivelse av hundens hurtighet, hvor raskt den beveger seg i terrenget.

- *Fart kan beskrives som lav, moderat, god, høy o.a.*

Stil:

- Estetisk vurdering av hundens eleganse i bevegelse og i fuglearbeid.

- Sier noe om typen hund

- *Stilen kan beskrives som flott, tung, dårlig o.a.. Beskriv gjerne hodeføring, haleføring og rygglinje ved bevegelse samt hundens stil i stand.*

Aksjon:

- Henger sammen med stil, og hundens aksjon sier noe om hundens bevegelsesmønster. Vær bevisst ordbruken. Eksempelvis vil tung aksjon oppleves som noe negativt, mens kraftig som noe positivt. Ta hensyn til dette i kritikkskrivinga.

- *Aksjonen kan beskrives som tung, kraftig, lett, livlig, rask, flytende o.a. Henger ofte sammen med hundetype.*

Reviering

- Beskrivelse av hundens evne til å utnytte vind og terreng, planmessighet – bredde og dybde i slagene samt framdrift. Reviering har ingenting med antall meter å gjøre, her må en vurdere terreng og biotoper. Husk at hunden vil ha en annen og mer biotopavhengi reviering om vinteren sammenlignet med om høsten hvor hunden revierer mer slavisk på vinden.

- *Kan beskrives som tett, åpen, trang, god, dybde i medvind o.a*

Kontakt og samarbeid:

- Hundens evne til å samarbeide med og jakte for sin fører.
- *Kontakt kan beskrives med god kontakt, bundet til fører, hunden må ha støtte av fører, avbryter slagene for å komme inn til fører, kontaktløs.*

Standardisert kritikk i kvalitetsklasse:

Peik går i god fart med noe tung aksjon. Revierer i åpent terreng godt, noe større bredde og dybde i medvind ønskes. Senere i motvind går Peik med bedre bredde i tyngre terreng, men vender ofte feil i vinden på venstre side. Peik trekker an, slår ned i vinden og står noe usikkert. Fugl letter noe tilside for Peik som forfølger. 0 pr AK.

Kritikkskriving vinnerklasse

I vinnerklasse skal det skrives dreiebok som beskriver slipp for slipp, hvem som går mot hvem, hvem som settes over og hvorfor. Kritikken skrives slik at hundene måles opp mot hverandre, og ikke mot en tenkt mal.

For hunder som oppnår premie skal det skrives separate kritikker på kritikkskjemaet. Her skal hundens slipp beskrives hver for seg, hvem som var makker, hvem vant slippet og hvorfor.

Vinnerklassekritikken er mer kortfattet enn en kvalitetsklassekritikk. For hunder som ikke oppnår premie fylles det ut bare tallkarakterer.

Kritikskrivning vinnerklasse – minimumsinnhold

Hvem går mot hvem. Hvem fører / vinner slippet søksmessig – og hvorfor. Hva skjer i kontakt med fugl. Hvem over hvem, og hvorfor.

Dreiebok VK

En dreiebok inneholder alle slipp og fortløpende rangeringer i løpet av dagen. Det må gå fram hvem som går mot hvem, hvem vinner slippet og hvorfor. Hundene rangeres etter hvert slipp.

- **1. slipp ES Max - ES Emily**
- Max tar føringa og går et erfarent søk i sterk motvind. Revierer bedre enn Emily som har mindre intensitet og format. Mot slutten av slippet finnes Emily i stand, fugl letter presist foran Emily når fører kommer til, og hun er rolig i oppflukt og skudd. Utreder og apporterer korrekt. Emily over Max.
 - Emily
 - Max
- **2. slipp ES Figo – ES Troll**
 - Begge går meget godt med stor intensitet i sterk motvind. Figo trekker an og fester stand langt ute. Reiser på ordre presist og villig ryper og er rolig i oppflukt og skudd. Utreder og apporterer korrekt. Figo over Troll.
 - Figo
 - Emily
 - Troll
 - Max

Kritikkskjema VK for ES Sif

- *Mot P Ola. Begge går utmerket i tungt terreng, med Ola i føringa med noe større bredde. Ola over Sif.*
- *Mot P Kia. Sif går utmerket og fører slippet over Kia som har gjentatt markeringer. Sif kaster seg inn i en stand, reiser på ordre rype og er rolig i oppflukt og skudd, utreder og*

apporterer korrekt. Over Kia som utgår.

- *Mot P Lika fører Sif slippet med bedre dybde i medvind. Tildeles i dag 2.VK*

Muntlig redegjøring

Etter hvert slipp skal dommer redegjøre for hundenes prestasjoner. Det er prinsipielle forskjeller på måten hunder omtales på i kvalitet- og vinnerklasse.

Muntlig redegjørelse kvalitetsklasser

- I kvalitetsklasse redegjøres det for en og en hund. Ta med hundens utvikling i løpet av dagen, det er totalbildet av hunden som skal komme fram. Nevn detaljer som du på dette tidspunktet ikke vil skrive ned, men som eventuelt kan bekreftes eller avkreftes i senere slipp.

Muntlig redegjørelse vinnerklasser

- I vinnerklasse er det konkurransen mellom de to hundene som skal komme fram, hunden skal **ikke** beskrives hver for seg: ”Først tar vi Tsar som...”
- I tillegg må dommer sette hundene inn i den totale rangeringen, og begrunne hundens plassering: ”Peik settes inn foran Pia som har et upresist fuglearbeid, men etter Ola som har en stand under utredning og bedre reviering”.

Holdninger og praktisk gjennomføring

Generelt:

- Prøv å telle plusser i din bedømmelse og ikke minuser, dersom disse ikke er vesentlige. Ved dagens slutt vil som regel den beste hunden ha langt flere plusser enn den nest beste. På denne måten

blir du oppfattet som en positiv dommer og tonen i partiet blir god.

- Det er ikke noe problem å plukke i stykker en hund med minuser, men let heller etter positive ting ved hunden.
- Vurder søk, effektivitet i søket, vurder vindbruk i forhold til terreng og biotpoer, se om hunden er på jakt.
- Vurder inngangen i situasjonen og om hunden virker erfaren.
- Vurder presisjon på fugl, arbeid på springende fugl, avanse, reis, djervhet, avstand til fugl, og om hunden gir gode, jaktbare situasjoner.
- Vurder totalt samarbeid med fører gjennom hele dagen.

Vær kreativ i din beskrivelse av hunden. En stand er ikke bare en stand, men beskriv inngang og hvordan hunden er i stand. Et søk er ikke bare et ”godt” søk, men beskriv hva som gjør det godt. Dette har interesse for oppdrettere, eier og hannhundeiere i avlssammenheng.

Praktiske tips

- Når slippet nærmer seg slutten, bør du tenke igjennom hva du skal skrive på kritikkskjemaet. Let etter de riktige ordene og bruk den terminologien som finnes for å beskrive hundens prestasjoner. Når slippet så er over er det bare å skrive ned det du bestemte deg for på slutten av slippet. Vær effektiv!
- Ikke prat for mye, vær presis og kortfattet.
- Ikke vær for bombastisk i vurderinga av hunden. Ting kan nevnes muntlig uten at det skrives. Eksempel: ” Jeg har en følelse av at hunden vender feil på venstre side, men vi får se i senere slipp....”. Gjentar hunden sin oppførsel i senere slipp, så skal det skrives. Men er dette et forhold som kan skyldes ujevne vindforhold i første slipp, er ikke feil vendinger et karaktertrekk ved hunden.

14. JAKTPRØVESKJEMAET – TALLKARAKTERER.

Fuglebehandling		Presisjon				Reising			
(Talkarakter for hvert fuglearbeid)									
Godkjent reising									
						Sum			
Slipptid								Jaktlyst	
Stand m/makker								Fart	
Stand u/makker								Selvstendighet	
Tomstand								Søksbredde	
Makkers stand								Reviering	
Sjans på fugl								Samarbeid	
Sekundering (antall)		Spontan				Går forbi			
Apport		Godkjent = 1		Ikke godkj = 2					
Rapport spontan									
Adferd		Ikke ønsket							
Premie		CACIT	ResCacit	CK					
		Finale	Semifinale	ÆP					

Provested: Dommer: Dommer:

Kreator Kommunikasjon AS - www.kreator.no - TEL: 2080 2560 (30'-6'10)

Fuglehundklubbenes Forbund

Original til raseklubb
Kopi til deltaker

JAKTLYST

1. Mangler intensitet
2. Lav intensitet
3. Moderat intensitet
4. God intensitet
5. Høy intensitet
6. **Særdeles høy intensitet**

FART

1. Lav fart
2. Moderat fart
3. God fart
4. Stor fart
5. Meget stor fart
6. **Særdeles stor fart**

SELVSTENDIGHET

1. Helt avhengig av makker
2. Meget avhengig av makker
3. Noe avhengig av makker
4. Tendenser til avhengighet
5. Stort sett selvstendig
6. **Helt selvstendig**

SØKSREDDE

1. Liten søksbredde
2. Moderat søksbredde
3. God søksbredde
4. **Utmerket søksbredde**
5. For stor søksbredde
6. Alt for stor søksbredde

REVIERING

1. Planløs, uten framdrift
2. Alt for tett reviering
3. Tett reviering
4. **Utmerket reviering**
5. Åpen reviering
6. Alt for åpen reviering

SAMARBEID

1. Totalt førerfiksert
2. Noe bundet til fører
3. Bra samarbeid
4. **Utmerket samarbeid**
5. Noe egenrådig
6. Samarbeider ikke

STAND M/MAKKER

Her føres antall stand hunden har i reell konkurranse med makker.

STAND U/MAKKER

Her føres stand under utredning, når dommer vurderer det til ikke å være konkurranse om fuglen og på skogs-fuglprøver.

OBS: STAND UMIDDELBART ETTER STØKK: Her føres ikke makkers stand

Sjans på fugl: Her føres alle reelle muligheter hunden har til å finne fugl.

PREISJON i retning eller lengde

1. Meget upresis
2. Upresis
3. Noe upresis
4. Presis

APPORT

1. Godkjent
2. Ikke godkjent

REISING

1. Nekter
2. Svært forsiktig
3. Forsiktig
4. Kontrollert
5. Villig
6. Djerv

OBS: Fylles ikke ut ved tomstand

ADFERD: Ved uønsket adferd kryses det av og forholdet beskrives i teksten.

PSI: For de tre første egenskapene er høyeste tallverdi uthevet for å understreke at det er en viss forskjell i bedømmelsen av disse i forhold til de tre neste der tallverdi 4 er uthevet for å angi at dette ansees som den mest ønskelige utførelse.

IB = Ikke bedømt

*Det er tre hovedegenskaper som skal bedømmes tallmessig:
Søksegenskaper, viltfinnerevne og fuglebehandling.*

Slipptid: Total slipptid noteres i hele minutter. Skjemaet har rubrikker for hvert slipp slik at antall minutter pr. slipp kan noteres. Totaltid summeres i høyre kolonne

De etterfølgende 6 rubrikker skal fylles ut etter endt bedømmelse. Tallene angir hundens scor for hver egenskap. Tallene som er *uthevet* angir høyeste tallverdi (mest ønskelige utførelse) for hver egenskap.

Jaktlyst: Intensitet, kontinuitet, konsentrasjon samt utholdenhet i søket bedømmes. Stigende skala fra 1-6, hvor 1 er mangler intensitet og 6 er særdeles høy intensitet

Fart: Ren bedømmelse av hundens fart i søket. Stigende skala fra 1-6, hvor 1 er lav fart og 6 er særdeles stor fart

Selvstendighet: Hundens evne til å søke uavhengig av makker bedømmes. Stigende skala fra 1-6, hvor 6 er helt selvstendig.

For de tre første egenskapene er høyeste tallverdi uthevet for å angi at skalaen er stigende i intensitet. For egenskapene stil og selvstendighet vil høyeste tallverdi være mest ønskelig. Det er en viss forskjell i bedømmelse av de 4 første, i forhold til de neste 3 der tallverdi 4 er uthevet for å angi at dette anses som den mest ønskelige utførelse.

Søksbredde: Hundens evne og vilje til å slippe seg ut i bredden bedømmes. Angir økende bredde fra 1-6, hvor karakteren 4 representerer den mest ønskelige søksbredden. Dette har ikke med antall meter å gjøre, men må ses i forhold til terreng og biotoper.

Reviering: Terrengdekningen i forhold til vind og biotop samt framdrift og dybde bedømmes. Angir økende bredde fra 1-6, hvor karakteren 4 representerer optimal reviering. Høyere karakter enn 4 sier at hunden blir noe åpen i søket, mens lavere karakter betyr at revieringen blir for tett.

Samarbeid: Hundens evne til å jakte i kontakt med sin fører bedømmes. Karakter 4 beskriver et optimalt samarbeid mellom hund og fører. Lavere karakter sier at hunden er opptatt av fører, mens høyere karakter sier at hunden er egenrådig. Dette dreier seg om samarbeid i søket, ikke når hunden er i kontakt med fugl.

Stand med makker: Her føres antall stand hunden har i konkurranse med makker, selvfølgelig også i kvalitetsklasser. Denne kolonnen skal *ikke* brukes på skogsfuglprøver eller ved stand under utredning. Det er opp til dommerens skjønn å vurdere om det er reell konkurranse mellom hundene når den ene hunden tar stand.

Stand uten makker: Her noteres det stand når hunden ikke har noen makker: På skogsfuglprøver og stand under utredning i alle prøvegreiner. Når hunden tar stand umiddelbart etter støkk, skal det noteres for stand *uten* makker.

Makkers stand: Her føres antall stand makker har når det etter dommers mening er reell konkurranse om fuglen. Det er opp til dommerens skjønn å vurdere om det er reell konkurranse mellom hundene når den ene hunden tar stand. Stand umiddelbart etter slipp og stand når makker samtidig har stand kan være eksempler på når det ikke skal noteres i denne rubrikken. Videre skal det ikke noteres for makkers stand når en hund støkker seg inn i en situasjon. Stand umiddelbart etter støkk skal i denne sammenhengen betraktes som makkers støkk og dermed ikke belastes som makkers stand. I selve bedømmingen er det selvfølgelig opp til dommeren å vurdere hvordan makker skal belastes.

Tomstand: Antall stand uten at hunden kan presentere fugl telles.

Sjanse på fugl: Her føres alle reelle muligheter hunden har til å finne fugl og som ikke føres under stand med makker, stand uten makker eller makkers stand. Dette kan være fugl partiet eller dommere tramper opp, fugl hunden eller makker støkker og andre situasjoner dommeren vurderer som en reel sjanse på fugl med de unntak som er nevnt over. Fugl som sees, men som etter dommers skjønn ikke kan betraktes som en reell sjanse på fugl, skal ikke føres her.

Fuglebehandling

Det innføres to rader for å registrere kvaliteten på fuglearbeidet: En for å markere at hunden har fått godkjent reis, og en hvor reisen skal kvalitetsvurderes

Godkjent reis: Her krysses det av når dommeren har godkjent en reis. En kan få tilfeller hvor hunden etter stand på ordre tar et skritt fram og fuglen går. En kan da ikke frata hunden reis på arbeidet, men kan ikke si noe om hunden er frisk eller forsiktig i reisen. Det skal da krysses av for godkjent reis, men ikke fylles ut tall i rubrikkene for reis under raden Fuglebehandling og heller skrive IB (Ikke bedømt).

Reis av fugl: Reisen skal nå uttrykkes på en skala fra 1 til 6. Det er viktig at dommerne vurderer kvaliteten på reisen, uten å tenke premiegrad. En kontrollert reis kan under visse forhold jaktmessig være det beste, så ikke alle toppremier må nødvendigvis ha djerv reis.

Skala:

- 1 = Nekter
- 2 = Svært forsiktig
- 3 = Forsiktig
- 4 = Kontrollert
- 5 = Villig
- 6 = Djerv

Denne kvalitetsvurderingen skal bare fylles ut når dommeren føler seg sikker på å ha et grunnlag for å kvalitetsvurdere reisen. Hvis ikke fuglearbeidet blir på en slik måte at dommer føler seg sikker på om dette var en villig eller forsiktig reising, skal det krysses av for godkjent reis, mens det føres ”ikke bedømt” (IB) i raden for kvalitetsbeskrivelse av reisen. Det føres inn *en* tallkarakter for reising for hvert fuglearbeid dommeren kan kvalitetsvurdere reisen i. Ved stand uten resultat skal det ikke fylles ut i disse rubrikkene. Unntak dersom hunden nekter å gå fram da det skal gis karakter 1 for reis.

Presisjon: Det innføres en 4-delt skala for registrering av hundens presisjon i hvert fuglearbeid, med 1 for meget upresis og 4 som presis. Ved vurderingen av presisjon må dommeren ta hensyn til at presisjon ikke bare har med retning å gjøre, men også lengden fram til fuglen.

En hund som reiser for langt i en omgang vil forringe eller ødelegge jaktsituasjonen, og skal ha en lavere tallkarakter for presisjonen i dette fuglearbeidet.

Skala:

- 1 = Meget upresis i retning eller lengde fram til fugl
- 2 = Upresis i retning eller lengde fram til fugl
- 3 = Noe upresis i retning eller lengde fram til fugl
- 4 = Presis i retning og lengde fram til fugl

Det skal alltid fylles ut tallkarakter for presisjon ved fuglearbeid. IB kan **ikke** benyttes ved godkjent fuglearbeid. Det føres inn en tallkarakter for presisjon for hvert fuglearbeid dommeren kvalitetsvurderer presisjonen i.

*En kan da få **godkjente fuglearbeider med reising og premie** på en hund uten at det er fylt ut tallkarakter for reising. I rubrikken for godkjent reising skal det imidlertid krysses av hvis det etter dommers mening er hundens bevegelse som får fuglen på vingene. Ved stand skal det alltid fylles ut tallkarakter for presisjon.*

Eksempell: Stand: Hunden nekter å gå frem på ordre, ingen fugl observeres i situasjonen

Det føres 1 (Nekter) i kolonnen for reising.

Eksempel 2 Stand: Hunden nekter å gå frem på ordre, fugl letter idet fører får siste sjanse til å gi reis. Slippet er ikke over. Det føres IB (Ikke bedømt) i kolonnen for reising. Hunden er ikke avsluttet og dommeren kan enda ikke med sikkerhet si hvilken kvalitet hunden har på reisen. Selv om hunden her har hatt sjansen til å vise reis og dommeren kan ha et inntrykk av at dette er en forsiktig reiser, så er hunden enda ikke avsluttet på grunn av sin forsiktighet. Hunden blir muligens reddet av at fuglen letter. Usikkerheten rundt vurderingen av kvaliteten på hundens reis gjør imidlertid at man skal føre IB og ikke kvalitetsvurdere hundens reis i denne situasjonen. Det føres tallkarakter for presisjon. Det føres 1 stand (med eller uten makker). Hvis makker belastes denne 1 makkers stand.

Eksempel 3

Stand: Hunden nekter å gå fram på ordre, slippet er ansett som avsluttet, og det letter da fugl presist foran hunden. Det føres 1 (Nekter) i kolonnen for reising. Det føres ingenting i kolonene for presisjon og viltfinnerevne (egne og makkers stand) da slippet er avsluttet.

Apport og sekundering: Godkjent apport markeres med 1, ikke godkjent med 2. Sekundering noteres som spontan eller at hunden går forbi makker.

Rapport: Spontan rapport skal noteres. Innkalt rapport skal det ikke noteres for. Bedømmingen og vurderingen av en hunds rapport er som før, og det skilles her ikke mellom innkalt og spontan rapport.

Adferd: Det krysses av når hunden viser uønsket adferd, og forholdet beskrives i tekstdelen.

Premiegrad: Premiegraden skal avmerkes her, selv om den i tillegg er notert i tekstdelen av kritikken.

NB! Forklaringen til de enkelte tallverdier for egenskapene gjengis på baksiden av skjemaet.

Ved kort slipptid eller ved andre forhold som gjør at dommer ikke kan kvalitetsvurdere en søksegenskap, skal det skrives IB – ikke bedømt.

Kurskveld 3

Hvorfor arrangeres fuglehundprøver?

- Avprøve og kartlegge hundens bruksegenskaper
- Tjene avlsarbeidet
- Høyne jaktkulturen og jaktens anseelse
- Bedre jakthunddressuren

Det er et meget viktig poeng at det er minst mulig forskjell på jakt og jaktprøver. Imidlertid er det en rekke ting som gjøres på jakt som man ikke godtar på jaktprøver: Å skyte på bakken, skyte på overflyvere og skyte på støkk er noen eksempler. Ved å ikke godta slike ting på en jaktprøve, oppfyller man flere av punktene over.

Hvilke egenskaper hos en jakthund er viktigst?

Norsk tradisjon er at jaktrelevante egenskaper som viltfinnerevne, utholdenhet, fuglebehandling og samarbeid betyr mer enn søk, stil og fart. En tabbe betyr nødvendigvis ikke at hunden er ferdigbedømt. Dommeren skal vekte hundens prestasjoner på forskjellige områder mot hverandre, uten å gå på akkord med kvalitetskravene.

Generelt kan en si at en hund som forringer en jaktsituasjon får en minus, mens en hund som ødelegger en jaktsituasjon slås ut. Dette gjelder ikke i UK. En hund som støkker vil ødelegge en jaktsituasjon, men vil ikke bli avsluttet bare på grunn av dette.

Jaktprøvereglementet

Her presenteres en kortversjon av jaktprøveregulverket. Det forventes at du som dommerkandidat og senere dommer har full oversikt over hele regelverket. Dette finnes på NKKs nettsider og i Dommerhåndboka.

1. Fellesbestemmelser

1.1 Arrangement

- Fuglehundprøver kan **arrangeres** av NKK, samarbeidende klubber eller sammenslutninger av disse.
- Raseklubbene kan arrangere **lukket prøve** for de raser som klubben representerer, hvor resultatene fra kvalitetsklassene er registreringsberettiget hos FCI.
- **Søknad** om å arrangere jaktprøve sendes innen fastsatte frister til NKK.
- **Prøvedokumenter** sendes digitalt og på papir innen fastsatte frister til NKK og de respektive raseklubbene.
- **Prøvens leder** oppnevnes av arrangøren, og er prøvens høyeste tekniske myndighet.
- **NKKs representant** og vararepresentant oppnevnes av NKK etter forslag fra arrangøren, og er prøvens høyeste myndighet hva angår tolking av reglene. NKK-representanten / -vara kan selv delta og dømme på prøven, men kan ikke være samme person som prøvens leder.
- Dommer, dommerelev eller settedommer **kan ikke bedømme** hund i eget, ektefelle, samboers eller andre medlemmer av husholdets eie, eller føre egen hund til bedømmelse når de selv dømmer.
- **Ved overtegning** skal det foretas loddtrekning om å få starte blant de hunder som er korrekt påmeldt innen fristen. Det er hunden som er påmeldt, ikke eier eller fører. Fører kan derfor ikke selv bestemme hvilken hund vedkommende skal stille.
- Prøvens leder i samråd med NKKs repr kan **avlyse, utsette eller avbryte** prøven dersom forholdene tilsier dette. Dommer kan

avbryte, utsette eller avslutte bedømmingen dersom vedkommende anser forholdene for uforsvarlige.

- Resultatene fra jaktprøven er registreringsberettiget når NKK har **godkjent** prøven.

1.2 Deltagelse

- **Hunder** registrert i NKK eller i register anerkjent av NKK kan delta på prøven. Utenlandsk registrert hund i norsk eie må omregistreres før den kan stilles. Ved omregistrering beholder disse sin originale registreringsnummer. Alle deltagende hunder må være ID-merket og vaksinert etter gjeldende regler. Hunder av kuperingsrasene med amputert / kupert hale har aktivitetsforbud. Husk at bretoner kan være født med kort hale, og disse kan selvfølgelig delta.
- Alle **førere** som som ikke er fratatt denne retten av NKK eller samarbeidense klubb kan delta.
- **Påmelding** skjer via nettbank, hvor hundens regnr, klasse, dag for deltagelse og fører hvis denne er annen enn eier skrives på. For deltagelse i VK påføres siste oppnådde 1.AK eller VK-premiering.
- **Påmeldingsavgift** fastsettes av FKF, men arrangørklubben kan ha lavere påmeldingsavgift.
- **Tilbakebetaling** av påmeldingsavgift gjøres når påmelding ikke godtas, prøven er overtegnet og hunden ikke får plass eller når fører eller hund av medisinske årsaker ikke kan stille. Ved forfall legitimert av veterinærattest for hund eller legeattest for fører, refunderes påmeldingsavgiften fratrukket 20% i administrasjonsgebyr.
- Hunder kan **avvises** fra prøven når hunden er påviselig syk, aggressiv eller om det er gitt feil opplysninger ved påmelding. Løpske tisper skal avvises.

- Hund som under prøven viser uønsket adferd skal **bortvises**. Dette gjelder også hunder som jager bufe eller vilt, opptrer aggressivt eller biter mennesker eller hunder.
- **Doping** er medisin eller middel brukt i den hensikt å påvirke hundens temperament, natur eller adferd. Det er forbudt å gi midler som stimulerer, beroliger, er smertestillende, påvirker adferd eller tatt i den hensikt å være prestasjonsfremmende.
- Eier og den som disponerer hunden har **ansvaret for hunden** og den skade som hunden måtte være årsak til på jaktprøve.

1.3 Dommere

- Arrangøren skal skaffe det nødvendige antall dommere.
- UK og AK kan etter arrangørens skjønn dømmes av enten en eller to dommere. I VK skal det benyttes to dommere. Samme dommer kan dømme flere VK-dager på samme prøve. Ved dommerforfall i UK og AK kan NKKs representant oppnevne settedommer under prøven. Settedommer kan bare dømme sammen med autorisert dommer.
- Dommeren skal **før prøven** starter gi prøvepartiet en orientering med praktiske opplysninger om prøvens avvikling, hvordan bedømmingen foregår, ansvaret ved våpenbruk og de forsiktighetsregler som må tas ved bruk av revolver. Videre skal dommeren påse at førers navn og hundens registreringsnummer er angitt på kritikken og foreta stikkprøver på dokumentasjon av dette.
- **Under prøven** skal dommer bedømme og beskrive hundens prestasjoner på FKF's jaktprøveskjema. Av kritikken skal fremgå begrunnet avgjørelse for hver hund. Etter slipp skal dommeren ved åpen bedømming orientere deltakerne om bedømmelsen og prøvens gang. I VK skal hundene rangeres fortløpende.

- Når en **hund er ferdig bedømt** skal dette begrunnes muntlig. Fører får, når dette er praktisk mulig, umiddelbart kopi av det skrevne kritikkskjemaet.
- Så snart som mulig etter at **partiet er ferdig bedømt**, skal dommer levere undertegnet premieliste samt ferdig skrevne og undertegnede kritikker for hele partiet til prøveledelsen.
- **Opprettholdelse av autorisasjon** krever at dommeren har dømt i løpet av de siste 3 årene. Dommer som flytter fra Norge må være autorisert i det landet vedkommende bor i, og det er dommerens oppgave å overføre autorisasjonen.
- For å få **regodkjenning** etter at dommeren er avautorisert, må det avlegges nye elev- og settedommerarbeid.

1.4 Disiplinærforhold og klager

- Alle skal under prøven følge gjeldende regler og bestemmelser samt vise god skikk og bruk. Hard avstraffelse av hunden, bruk av pigghalsbånd og strøm er forbudt. Deltakerne skal rette seg etter anvisninger fra dommer, og dommeren skal ikke kritiseres for sine avgjørelser. Brudd på regler og bestemmelser kan medføre advarsel eller bortvising fra prøven, og ved bortvising refunderes ikke startkontingent. Forseelser av graverende art skal rapporteres skriftlig til prøveledelsen innen prøvens utløp.
- Vurderinger som går på dommerens skjønn kan ikke påklages. Deltaker som føler seg skadelidende som følge av brudd på regelverket, kan før prøven avsluttes levere skriftlig rapport til NKKs representant som behandler klagen på stedet. Denne avgjørelsen kan påklages til NKK innen 1 uke sammen med et appelgebyr som tilbakebetales dersom klagen tas til følge. Appellgebyret er det dobbelte av påmeldingsavgiften til NKKs utstillinger, og tilbakebetales hvis klagen tas til følge.

3. Regler for høyfjells- og lavlandsprøver

3.1

Klasser

- Unghundklasse (UK) – Eldre enn 9 måneder og yngre enn 24 måneder på prøvens første dag.
- Åpen klasse (AK) – Hunder fylt 24 måneder på prøvens første dag.
- Vinnerklasse (VK) – Hunder som i nåværende eller to foregående år har oppnådd 1.AK eller VK-premiering, og som er eldre enn 24 mnd.

Kvalitetsklasser

- UK- og AK-hunder kan gå i et **blandet parti** med både UK- og AK-hunder. Unghund og hund i åpen klasse skal aldri slippes mot hverandre, heller ikke som makker uten at prestasjonen teller med.
- **Antall hunder** i et parti kan ikke være flere enn 14. Ved vanskelige vær- og føreforhold på vinteren må en vurdere å redusere antall hunder i partiene.

Vinnerklasse

- Betingelsen for å arrangere VK er at det **starter minst 10 hunder**. Ved **flere enn 20** startende, må konkurransen gå over 2 dager. Ved VK over flere dager er det ikke krav om at det er minst 10 startende i finale eller semifinale.
- For å arrangere VK over 3 dager, må det være mer enn 60 startende første dag.
- **Betegnelsen** for 1-dagers vinnerklasse og VK første dag er VK, og premien omtales som eksempelvis 3.VK. I en semifinale betegnes vinnerklassen VK-semifinale, og en premie blir da eksvis 3.VK semifinale. I en finale blir det da 3.VK finale.

3.2 / 3.3

Prøvemåte og bedømmelse / Premiering

Bedømmelsen av en hund skjer på dommerens frie, subjektive skjønn, basert på prøvereglene.

- **I kvalitetsklassene** bedømmes hundene opp mot en tenkt idealprestasjon. Dommeren skal foreta en helhetsvurdering av hunden, og ikke være for opptatt av detaljer og enkelthendelser. Er dette noe som hunden gjør en gang, eller er dette et mønster ved hunden? Bruk tid om nødvendig, slik at du som dommer klarer å danne deg et bilde av hundens egentlige egenskaper. En feil eller mangel ved hunden må veies opp mot hundens gode egenskaper. En stor viltfinner kan ha søksmessige svakheter uten at det går ut over premiegraden. En hund med fremragende fuglearbeider skal ha kreditt for denne egenskapen, og kan da ha mangler på andre områder.
- **Hundens egenskaper** skal vektlegges forskjellig. I norsk jakt- og jaktprøvetradisjon legges det mer vekt på viltfinnerevne, jaktlyst, reviering og fuglebehandling enn fart, stil og aksjon.

Hovedgrunnlaget for en premiering

- *For å få en premie må hunden selvstendig ha funnet fugl, tatt stand, brakt fugl for skudd og det må være skutt over hunden i denne situasjonen. Hunden skal være rolig i fugl i henhold til kravet i klassen.*

Premiefastsettelse / premiegrader i kvalitetsklassene:

- **1. Premie UK / AK** til hunder som viser fremragende prestasjoner. Hunden skal ha vist reis i en godkjent situasjon og må ha gått i minimum 60 minutter. I AK må apportbevis legges fram eller apport må vises i felt innen avprøvingen av hunden avsluttes.
- **2. Premie UK / AK** til den meget gode jakthund
- **3. Premie UK / AK** til den gode jakthund

- **I premiefastsettelsen** skal dommeren ta hensyn til at viltfinnerevnen er hundens viktigste egenskap. Har en hund mange fuglearbeider og ingen andre sjanser på fugl, spiller søkskvalitetene mindre rolle enn om hunden har ett fuglearbeid, selv om hunder med et arbeid også kan tildeles høyeste premie. Er du i tvil om premiegrad, så begrunn denne tvilen overfor partiet og la hunden få mer slipptid, men tenk nøye igjennom om dette er nødvendig. Ofte kan det da bli flere variable å ta hensyn til.

- **Bruk premieskalaen!** Husk at 2. premie er en meget god jakthund, hvor bare mindre feil og mangler gjør at hunden ikke får 1. premie. 3. premie er en god premie, og skal ikke brukes som en salderingspost! Ikke alle hunder som tar stand skal nødvendigvis ha premie.

- **I unghundklassen** er det hundens talent og iboende egenskaper som skal vektlegges mest i bedømminga. Viltfinnerevne, reviering og kvaliteten i fuglearbeidet er viktigere enn egenskaper som ro i kontakt med fugl, kontinuitet og samarbeid i søket. I fastsettelsen av premiegrad må en imidlertid ta med en vurdering av samarbeidet og evnen til å skaffe føreren jaktbare situasjoner. En unghund som ikke lar seg stoppe innenfor den jaktbare rekkevidden av ei hagle, skal ikke ha situasjonen godkjent. Viljen til å reise fugl og presisjon er viktige egenskaper hos en unghund.
- **I åpen klasse** er det den ferdig dresserte jakthund som skal vurderes. Søket skal være planmessig og med bevisst vindbruk, fuglebehandlingen skal være slik at den gir gode, jaktbare situasjoner og hunden skal ta vare på sine sjanser på fugl. Det er krav om at hunden sekunderer. For høyeste premie er det lite rom for søksmessige svakheter, lurvete fuglearbeider eller misbrukte sjanser på fugl, men samtidig må du som dommer ta en helhetsvurdering av hunden. En hund med ekstreme kvaliteter på et område har noe å gå på, hundens egenskaper skal vektes og vurderes av deg som dommer.

Viltfinnerevne

- *Det er hundens evne til å finne fugl, og en fuglehunds viktigste egenskap. Antall egne stand holdt opp mot de sjanser på fugl hunden har, uttrykker hundens viltfinnerevne. Som referanse bruker man makker, men også fugl som trampes opp av fører, dommer eller partiet tas med i vurderinga. Dommeren må vurdere om dette betraktes som reelle sjanser på fugl. Eksempler på hva som ikke alltid skal betraktes som sjanser på fugl er når hunden har stand samtidig med makker, fugl som dommer ikke ser hvor letter i fra og makkers stand like etter slipp.*
- *Husk at alle hunder på partiet må behandles likt også når det gjelder hva som betraktes som en sjanse på fugl. Hvor hardt hundene belastes for de ulike sjansene på fugl må du som dommer ta stilling til: Makkers stand, egen støkk, makkers støkk, fører støkker, fugl letter i anvist terreng oa. er situasjoner dommeren må vurdere. Du må ha ei forutsigbar linje og en mest mulig lik vurdering av samme type situasjoner i løpet av dagen. Dommeren må imidlertid bruke skjønnet, og huske på at det å bli slått i fugl kan ha en grad av tilfeldighet i seg. Selv den beste hund vil av og til komme i en slik situasjon.*

Reising av fugl

- *Hundens vilje til å reise fugl skal tas med i bedømminga. Husk at en reis skal ha en hensikt: Den skal gi jegeren gode, jaktbare situasjoner. En reis bør tilpasses føre og biotop: I tett kjerr om høsten vil en djerv reis gjøre at fuglen går rett til værns og gi skytteren gode skuddmuligheter. I en slik biotop vil det at fører må reise sammen med hunden ødelegge muligheten for å skyte. Skal dette da betraktes som en jaktbar situasjon?*
- *På vinteren kan det være mest hensiktsmessig med en kontrollert reis sammen med fører for at ikke avstanden opp til rypene skal bli for stor. Her vil en for hard og lang reis kanskje forringer eller ødelegger jaktsituasjonen. Ta dette med i*

bedømminga av hunden og i premiefastsettelsen.

- *En unghund som er forsiktig i reisen eller går svært forsiktig fram i en tomstand, blir sjelden friskere i reisen senere i livet.*

- **I vinnerklasse** skal hundene bedømmes opp mot hverandre, og holde et meget høyt klassenivå. Hunden skal vise søksegenskaper, viltfinnerevne og fuglebehandling av meget høy klasse. Apport skal være vist på en jaktbar fugleart, og apportobjektet skal fersk, opptint eller tørket. Arrangøren skal skaffe fugl til apport, eller deltager kan selv ha med seg apportobjekt. Alle fuglene som skal brukes til apport skal godkjennes av dommeren.
- **Konkurransmomentet** er viktig i VK. I prinsippet gjelder det at den hunden som er først i fugl vinner. Tar en hund stand, skal makker kobles. Når en hund står, er denne fuglen opptatt. Kommer makker til og tar selvstendig stand på denne fuglen, er det for seint: Fuglen er opptatt og makker skal kobles. Et visst skjønn må imidlertid utvises. Du som dommer må ta hensyn til vindretning og hva som er den nærmeste fugl, og tida det tar mellom at hundene fester stand. VK er jo enda ingen sekundstrid.
- **Etter en stand** skal hundene samles og starte fra samme sted. Dette fordi hundene kan ha kommet et stykke fra hverandre under en fuglesituasjon eller tomstand, og de skal konkurrere i det samme terrenget. Husk at dette ikke gjelder ved støkk!

Klassenivå

- *I prinsippet skal kravet til klassenivå i VK være det samme som til inngangsbilletten for deltagelse i VK, nemlig 1.AK bortsett fra kravet om reis av fugl. Innenfor de minuttene VK-hunden har til disposisjon kan snøforhold, vanskelig fugl og annet gjøre at en må endre kravene. Dette er en vurdering du som dommer må ta, og det er da viktig at du holder denne linja dagen ut og behandler alle likt. Men husk at disse dagene er unntakene.*

- Dommeren må hele tida ta stilling til om hundens prestasjoner på alle områder holder ønsket klassenivå: Fuglearbeid, viltfinnerevne, apport og søkskvaliteter vurderes fortløpende.
- Holder ikke en hund klassenivå søksmessig, skal den fjernes som makker. Husk at makker skal ha reell konkurranse, men se an hvor lang tid det er igjen av slippet og vurder om det er praktisk å la hunden gå slippet ut.

Rangering

- Hundene som er ute i slipp skal etter endt slipp rangeres opp mot hverandre, med begrunnelse. I tillegg skal de puttes inn i totalrangeringen. Det er meget viktig at dommeren også begrunner hvorfor hunden settes inn før og etter de hundene den plasseres foran og bak.
- Antall fuglearbeid gir ikke automatisk rekkefølgen. Antall sjanser på fugl og kvaliteten på fuglearbeidene må tas med i vurderinga.
- At en hund slår en annen i fugl, er et meget viktig, men ikke avgjørende moment for rangeringa mellom disse hundene. Det hundene gjør resten av dagen må også tas med i vurderinga.

Makkers stand

- Når dommer ser at en hund står, skal makker kalles inn. Unntaket er om dette er langt fram i terrenget, da kan det vurderes å la makker gå, hvis vindretningen er slik at dette skal være avsøkt terreng.
- Hvis fører melder stand, og dommer ikke ser hunden, kan makker få gå. Det er imidlertid viktig at makker da ikke beveger seg inn i nytt terreng, men går i retning av den hunden det er meldt stand på. Husk å få stoppet makker før den kommer inn og eventuelt ødelegger for den hunden som står. Dommer må gi klar beskjed til makker om at hunden må bringes under kontroll straks makker er observert av en av dommerne eller fører av makker.

Innkalling og kobling

- ***I kvalitetsklassene*** er det ikke så viktig med lik slippetid, slik at du kan tilpasse tidspunktet for innkalling etter dine ønsker.
- ***Når slippetida er over*** skal det være aktiv innkalling. Er hundene lydige og kommer rett inn, teller alt som skjer inntil siste hund er koblet. Er en hund borte, får fører rimelig tid til å lete etter hunden, og alt som skjer teller med inntil du som dommer gir koblingsordre. Rimelig tid avhenger av biotopens beskaffenhet og hundens oppførsel tidligere på dagen. Er dette en hund som til stadighet er borte, er terskelen lavere for å si kobling. Er hunden fortsatt borte, avsluttes slippet og nye hunder slippes på. Finnes hunden i det som kan kalles anvist terreng for denne hunden, er den fortsatt med. Det er dommer som avgjør hva som anvist terreng og rimelig tid.

- ***I vinnerklasse*** kan du gi beskjed når det er to minutter igjen. Dette er ikke nødvendig, og din avgjørelse, men må praktiseres likt dagen ut.
- ***Når slippetida er over***, skal det være aktiv innkalling. Er det ikke det, avsluttes slippet. Forutsatt aktiv innkalling og lydige hunder, teller alt som skjer inntil siste hund er koblet. Ved ulydighet eller at hunden ikke hører innkallingsordre og beveger seg inn i nytt terreng, avsluttes slippet. Er hunden borte, får fører rimelig tid til å lete etter hunden. Finnes hunden i stand, teller dette. Det er dommer som avgjør hva som er rimelig tid etter å ha vurdert biotop og hundens oppførsel tidligere på dagen. Finnes hunden i neste slipp innenfor det som dommeren vurderer som anvist terreng, er hunden fortsatt med i konkurransen.

Premiegrader i vinnerklasse

- *Premiering **forutsetter** meget høyt klassenivå i alle disipliner.*
- *1. – 6. VK kan tildeles*
- ***CK** kan tildeles 1. og 2. VK forutsatt at hundene har vist særdeles fremragende prestasjoner, og at alle funksjonskrav bortsett fra rapport og sekundering må være vist.*
- *I finaler som på forhånd er tildelt denne muligheten av FKF, kan det deles ut **Cacit og resCacit** til 1. og 2. VK finale med de samme forutsetninger.*
- *Tittelen **Norgesmester** tilfaller vinner av VK-finalene på FKF's hovedprøver; NM-høyfjell, NM-vinter, NM-skog og NM-lavland.*

- Legg merke til at det kreves særdeles fremragende prestasjoner for å kunne tildele CK / Cacit. Det betyr at ikke alle som har prestasjoner som svarer til 1.AK skal ha CK / Cacit. Hunder oppfyller kravet til 1.AK med forskjellig margin. 1.AK tildeles hunder som har vist fremragende prestasjoner, mens CK tildeles hunder som har vist *særdeles* fremragende prestasjoner. Innenfor den margin som en 1.AK er, vil da CK tildeles de hunder som har vist spesielle egenskaper.

- I praksis må dommer forta en vurdering av hvor gode du synes hundens prestasjoner er. Du må også ta med forholdene den aktuelle dagen. Når ingen andre behersker forholdene, kan et komplett fuglearbeid være nok til å utdele CK. Under andre forhold hvor mange hunder har komplette fuglearbeid, er dette kanskje ikke nok. Det er en vurdering dommeren må ta.

- Hunden skal være **grundig avprøvd**, også i vinnerklasse. 15 + 15 eller 15 + 10 + 10 bør være et minimum. Så lenge du er i tvil om rangering og det er flere hunder som ikke har hatt sjanse på fugl, er det grunnlag for en ny runde.
- **Lik slippetid** mellom partiene under VK første dag og i VK semifinale er et mål, men ikke noe krav. Hver VK er en egen konkurranse.
- Det er **ikke noe krav om et finaleslipp** mellom nr 1 og 2, men som dommer har du anledning til å benytte deg av muligheten til

å få testet disse mot hverandre hvis du er tvil om den innbyrdes rangeringa.

Hundens bruk av slipptida

Stand uten resultat

- *I utgangspunktet vil en tomstand ikke være avgjørende for en hunds premiegrad eller for rangeringen. Dommeren må imidlertid ta hensyn til hvor lenge hunden holder standen og om den selv løser ut av den. Husk at hunden har et begrenset tidsrom den skal vise seg fram, og hunder som bruker betydelige deler av denne tida til å stå i stand uten å kunne presentere fugl, får liten effektivitet i søket. Det arealet de kommer over i løpet av slipptida blir mindre enn om de raskt ordner opp i et område med fuglelukt og fortsetter søket.*

- *En må ta hensyn både til antallet tomstander og hvor lenge tomstanden holdes. En hund som tar stand langt ute, men løser ut selvstendig når fører er 50 meter unna, kan være mindre effektiv enn en hund som fører kommer raskt fram til og som på ordre går villig på og greit ordner opp i situasjonen.*

- *I VK vil det kunne være utslagsgivende å bruke en betydelig del av slipptida på å ha stand uten resultat, eller at hunden har hatt gjentatte tomstander.*

Hund som springer etter hare

- *Det er ikke utslagsgivende i forhold til jaktprøvereglementet å springe etter hare. Men også dette går ut over effektiviteten i søket. I stedet for å konsentrere seg om de etter jaktprøvereglementet jaktbare arter, bruker den tid og oppmerksomhet på noe annet. En hund som tar en kort tur etter en hare skal ikke belastes vesentlig, men du som dommer må ta stilling til når harejakta blir av et slikt omfang at det påvirker premiegrad i kvalitetsklassene og klassenivå i VK. Hvis hunden ikke adlyder førers kommando om å stoppe*

harejakta, er det og et spørsmål om den holder klassenivå når det gjelder generell lydighet.

- Hund som jakter bekkasin

Bekkasin er ikke godkjent som jaktbart vilt på jaktprøver.

Dette er det imidlertid ikke alle hunder som er klar over, de tar stand på arten og har stor pasjon for bekkasinjakta.

Det å jakte bekkasin og ta stand på bekkasin er ikke utslagsgivende i forhold til jaktprøvereglementet. Men også dette går ut over effektiviteten i hundens søk på de på jaktprøve jaktbare arter. Hunder som i løpet av slippetida utviser betydelig interesse for bekkasin og de biotoper bekkasinen befinner seg i, skal belastes søksmessig.

Dommeren må vurdere i hvilken grad bekkasinjakta blir av et slikt omfang at det påvirker premiegrad i kvalitetsklassene og klassenivå i VK.

Administrering av vinnerklasse

Før partiet starter:

- Skrive ned partiet riktig. Hunder kan ha samme eller like navn og fører kan ha flere hunder.
- Avtal slippetid med meddommer og avklar hvordan partiet skal gå terrenget .
- Det er ofte nok at en skriver dreiebok. Avtal hvem som skriver og hvem redegjør først. Det er greit at begge dommere redegjør, dommerparet framstår da med balanse overfor partiet.
- Forbered opprop og morgenandakt.
- Forviss deg om at våpen, skudd og apportryper er med.
- Gi klar beskjed til partiet om hvor dere kjører.

Under bedømming:

- Følg den trukne rekkefølgen i første og andre runde; 1 mot 2, 3 mot 4 osv i første runde. I andre runde 1 mot 3, 2 mot 4 osv. Blir

en hund slått ut, skal makker prinsipiellt være neste hund på lista i disse 2 rundene. Dommer kan imidlertid bruke skjønn og hente opp en hund som mangler tid hvis dette er praktisk.

- Alle bør ha ny makker i 2. runde.
- Vær konsekvent når det gjelder innkalling og kobling.
- Husk at misbruk eller feil av hunden bør vurderes likt om det skjer i første eller i senere slipp.
- Redegjør slipp for slipp.
- Hva skjer, hvem vinner slippet, og hvorfor.
- Ranger inn hundene i totalbildet, med begrunnelse.
- Lag deg en oversikt med bokføring over hundenes pluss og minus. Bruk gjerne de dommerbøker som finnes.

Kurskveld 4

4. Skogsfuglprøver

På skogsfuglprøver ønsker man et stillferdig og fornuftig søk, i godt samarbeid med fører. Presis stand med hunder som går nært nok fuglen, hurtig og sikker avanse med rask reising av fugl er spesielt viktig på skogsfugljakt for å kunne få gode skuddmuligheter på fugl som ofte løper på bakken. Ro i oppflukt og skudd og ellers i kontakt med fugl samt apport av felt eller utlagt fugl, er et krav.

- Prøve kan **arrangeres** som 1-dags prøve eller over flere dager med egen prøvestatus hver dag.
- Bare **en klasse**, AK (åpen klasse), for hunder som er eldre enn 2 år på prøvedagen.
- Det benyttes **endommersystem**.
- Hundene **prøves enkeltvis**.
- Hver dommer kan dømme **inntil 6 hunder** i løpet av prøvedagen.
- Prøven kan ha **felling**, og det kan være et gevær per prøveparti. Dommer avgjør om det er dommer eller fører som skal skyte over hunden.
- Ingen kan være med som tilskuer uten førers og dommers samtykke.
- For å kunne tildele premie skal hunden i løpet av dagen ha utført **apport** på felt eller utlagt fugl. All felt fugl eller skadet fugl skal apporteres.
- **Rapport** er et pluss. En meldt rapport fra fører, spontan eller innkalt, skal alltid avsluttes med stand/markering som resulterer i en jaktbar situasjon for at den skal godkjennes.

- **Markeringsbånd** og **-dekken** er tillatt, men ikke bjelle eller tekniske hjelpemidler.
- **Jaktbart vilt** er alle hønsefugler og rugde
- Det kan til deles **1., 2. og 3. premie skog**. Kvalitetskravene er som for høyfjell og lavland. For hunder som har vist særdeles fremragende prestasjoner, kan det i tillegg til 1.AK skog gis ærespremie (ÆP). For tildeling av ÆP skal hunden under avprøving ha vist rapport. Rapport er et pluss, men **ikke alle som rapporterer skal ha 1.AK**. Dette er et meget viktig poeng. Innkalt rapport er godkjent.
- Vurder hvor lang slipptid du mener hunden skal ha før avprøvinga avsluttes. En hund som etter en viss tid ikke har maktet å bringe fugl for skudd kan kanskje avsluttes?

5 – 10 Høystatusløp

Norgesmesterskapene på høyfjell, vinter, skog og lavland er FKF's hovedprøver. I tillegg arrangeres det NM-lag på høyfjell, lavland og vinter, samt flere høystatusløp for unghunder. Her er Norsk Derby det mest tradisjonsrike.

- Flere høystatusløp har **egne regler** som du som dommer bør ha en viss kjennskap til. Disse finner du i dommerhåndboka.
- **Kvalitetskravene** i unghundløpene skal være de samme som kvalifiseringskravene, altså kvaliteter til 1.UK, men dommer bør ta hensyn til forholdene.

Vis **respekt for arrangementet** ved å sette deg inn i det enkelte løpets særegenheter før du dømmer. Les godt igjennom regelverket og hør med dommerkolleger som har dømt løpene tidligere.

Norsk Derby

Unghundløp høyfjell, arrangeres tredje prøvehelg på Kongsvold, normalt rundt 25. september. Egne regler.

Unghund Grand Prix

Unghundløp høyfjell, arrangeres på Rjukan i månedsskifte september/oktober. Egne regler.

Unghund Artic Cup

Unghundløp vinter, arrangeres i Finnmark. Egne regler.

Forus Open

Unghundløp lavland, arrangeres ved Stavanger. Egne regler.

Sør-Norsk Unghundmesterskap

Unghundløp vinter, arrangeres i Sør-Vestnorge. Egne regler.

NM Høyfjell

Ikke egne regler. Arrangeres på Kongsvold. VK-reglene gjelder, men det er vedtatt spesielle kvalifiseringskrav, som er 1.VK oppnådd i inneværende eller to foregående år. Ved overtegning rangeres hundene etter siste oppnådde 1.VK innen fristens utløp, og VK oppnådd på høyfjell går foran de andre prøvekategoriene.

NM Vinter

Ikke egne regler. Arrangeres normalt på Andøya palmehelga. VK-reglene gjelder. Ved overtegning rangeres hundene etter siste oppnådde kvalifiseringskrav innen fristens utløp.

NM Lavland

Ikke egne regler. Arrangementet ruller mellom fire arrangører. VK-reglene gjelder. Ved overtegning rangeres hundene etter siste oppnådde kvalifiseringskrav innen fristens utløp.

NM-skog

Ikke egne regler, men egne premieringer. Gjennomføres som en konkurranseklasse med rangering hver dag.

NM-lag høyfjell - Høyfjellspokalløpet

Arrangeres normalt i forbindelse med NM individuelt. Egne regler.

NM-lag lavland og NM-lag vinter

Arrangeres samtidig med de respektive NM. Samme regler som Høyfjellspokalløpet.

Morgenandakt

En av dommerens oppgaver er å gi et samlet prøveparti en orientering om hvordan du som dommer ønsker at dagen skal gjennomføres. Her legger du premissene og forteller hvordan du vil at deltagerne skal oppføre seg under avprøvingen og hva som skal til for å få en premie. Hvis det oppstår episoder i løpet av dagen, er det da bare å henvise til hva som ble sagt i morgenandakten. Deltagerne får en forutsigbarhet i bedømminga som de setter pris på, og det er en anledning til å markere autoritet i forhold til deltagerne.

- Det er forskjell på en morgenandakt i kvalitetsklasser og i vinnerklasse. De momenter som må med i en morgenandakt er følgende:

Morgenandakt kvalitetsklasser:

1. Velkommen

- Opprop
- Arrangør
- Sted / terreng
- Dommer
- Ønske nybegynnere spesielt velkommen

2. Orientering om kvalitetskrav

- Krav til kvalitet i de aktuelle klassene
- Generelle krav for premiering
 - Selvstendig ha funnet fugl, tatt stand, gitt en jaktbar situasjon og det må være skutt over hunden i den situasjonen.
 - Utredning i AK.
 - Ro i fugl i hht kravet i klassen

- Førers opptreden ved makkers stand
- Premiegrader
 - 1. pr til hund som viser fremragende prestasjoner. Minimum 60 min slipptid og minst et komplett fuglearbeid samt apport- / apportbevis i AK.
 - 2. pr til den meget gode jakthund
 - 3. pr til den gode jakthund

3. Revolverbruk

- Sikkerhet ved bruk
- Ansvar for revolveren inntil den leveres til neste deltager.

4. Innkalling og kobling

- I kvalitetsklassene er dette ikke et så viktig poeng, men presiser at du ønsker aktiv innkalling. Ingen krav om lik slipptid, men dette vurderes fortløpende under avprøvingen.

5. Om partiet

- Førere går samlet
- Partiet går samlet slik at det ikke forstyrrer hunder og førere som er ute i slipp.
- Ingen forlater partiet uten å gi beskjed.

6. Spørsmål eller uklarheter tas opp under avprøvinga

7. Hvordan disponere dagen

- Slipptid 1. runde
- Lunsj

8. Spørsmål?

9. Ønske lykke til

Morgenandakt vinnerklasse

1. Velkommen

- Opprop
- Arrangør
- Sted / terreng
- Dommer

2. Orientering om kvalitetskrav

- Høyt klassenivå i alle disipliner
- Generelle krav for premiering
 - Selvstendig ha funnet fugl, tatt stand, gitt en jaktbar situasjon og det må være skutt over hunden i den situasjonen. Ro i fuglesituasjonen.
 - Utredning og apport. Eget apportobjekt kan benyttes.
- Hva gjør fører ved makkers stand?

3. Revolverbruk

- Sikkerhet ved bruk
- Ansvar for revolveren inntil den leveres til neste deltager.

4. Innkalling og kobling

- Når slippetida er over skal det være aktiv innkalling

- Hvis begge hundene kommer greit inn, teller alt inntil siste hund er koblet. Ved ulydighet i innkallinga eller at hunden oppsøker nytt terreng, er det kobling.
- Er hunden borte ved innkalling, får fører rimelig tid til å finne hunden. Hva som er rimelig tid avgjøres av dommer, og avhenger av biotopen og hundens oppførsel i løpet av slippene.
- Finnes hunden i stand innenfor det som dommer anser som anvist terreng i løpet av neste slipp, kan hunden tas med videre.

5. Om partiet

- Førere går samlet
- Partiet går samlet. Spesielt viktig ved felling.
- Ingen forlater partiet uten å gi beskjed.

6. Spørsmål eller uklarheter tas opp under avprøvinga

7. Hvordan disponere dagen

- a. Slipptid 1. runde
- b. Lunsj

8. Spørsmål?

9. Ønske lykke til

Terminologi

Alle fag har en egen terminologi. Dette er nødvendig for å kunne kommunisere presist og for å unngå misforståelser. Som dommer forventes det at du kan denne terminologien. Feil bruk av terminologi vanskeliggjør kommunikasjonen mellom dommere og mellom dommer og partiet.

Apportere: Når hunden finner eller tar fugl som er levende, skadet eller død, og bringer denne til fører.

Antrekk: Å trekke an på fugl eller lukt av fugl, for siden eventuelt å gå inn i stand. Antrekk er hundens fremrykking mot fugl eller lukt av fugl, for eventuelt å ta stand på denne. Det er hensikten med hundens fremrykking som avgjør om det er antrekk eller avanse.

Avanse: Bevisst og målrettet bevegelse fram mot viltet etter at den har tatt stand - til ny stand. Dette kan gjentas flere ganger avhengig av avstanden fram til fuglen. Avanse kan skje på ordre eller på hundens eget initiativ.

Blinke: Hund som bevisst unngår fugl. Opplevs ofte ved at hunden i stedet for å ta stand, forlater området eller går tilbake til jegeren.

Fallapport: Når hunden går i fallet - apporterer spontant ved synet av fugl som felles. Lar seg i praksis ofte ikke skille fra knallapport.

Fot eller beitefot: Lukt fra fugl på bakken.

Henge/kontrollere: Hund som ikke søker selvstendig, men henger etter, foran eller på siden av makker. Brukes også når en hund følger sporet til den andre hundens søksmønster.

Knallapport: Når hunden går i skuddet for å hente den skutte fuglen. Lar seg i praksis ofte ikke skille fra fallapport.

Kuvende: Hund som vender feil vei på vinden. Vender *med* vinden i stedet for *mot* vinden, noe som resulterer i at hunden går opp det samme terrenget flere ganger. Det gjør søket mindre effektivt.

Markere: Hunden reagerer på teft av fugl, uten å ta stand. Uttrykket "markere fugl i veden", som brukes når hunden står ved foten av et tre og bjeffer på en fugl i toppen av det, er et eksempel på dette.

Lett fugl: Fugl som ikke trykker, men letter på langt hold for hund eller fører.

Los: Uttrykket er hentet fra harejakt, hvor hunden skal forfølge springende hare og tilkjennegi dette ved å gjø. Brukt om fuglehund betyr dette at hunden går i søk eller forfølger fuglen gjøende.

Låse seg: Hund som står og som på ordre nekter å gå fram.

Rapport: Når hunden går ut av stand, henter jegeren og fører denne tilbake til området og tar ny stand

Reise fugl: Når hundens bevegelse får fuglen på vingene.

Ringe: Når hunden står, men unngår å reise fuglen ved å foreta en omgående bevegelse rundt fuglen i stedet for å gå rett mot den. Dette er et tegn på viltskyhet. I prøvesammenheng skal man være helt sikker på at det er ringing hunden foretar seg før begrepet brukes. Er man usikker, kan situasjonen beskrives: På reisingens ordre slår hunden til side og fester ny stand. På ny ordre gjør hunden det samme.

Rote: Når hunden bruker lang tid på et begrenset område.

Sekundere: Når hunden stopper og blir stående ved synet av en annen hund som står.

Støkk: Når hunden ubevisst og utilsiktet kommer i skade for å ta opp fugl.

Stand: Når hunden, stivner til og blir stående med nesen pekende mot der den tror fuglen ligger.

Stjele stand: Når hunden bevisst går forbi en hund som har tatt stand og på den måten stjeler situasjonen fra den. Dette gjelder uavhengig om den stående hund har fugl foran seg.

Ved bedømmelse av situasjonen er det viktig å være oppmerksom på hundens muligheter til å registrere hunden som står. Er du i tvil om hunden som kommer til i situasjonene har registrert den stående hund, bør du være forsiktig med å la forseelsen være utslagsgivende. Det kan ikke forlanges at en hund skal sekundere dersom makkers stand ikke er fast.

Spikre fugl: Brukes også når hunden følger på løpende fugl og får denne til å trykke.

Tomstand: Når hunden står tomt – uten at det påviselig er fugl.

Utrede: Når hunden avsøker nærområdet etter en fuglesituasjon eller en støkk for å undersøke om det kan ligge flere fugl i området.

Uttrykk som ikke brukes

- **Blindstand:**
 - Erstattes med Stand uten resultat eller tomstand
- **Prelle:**
 - Bør erstattes med går etter eller forfølger.
- **Ruse:**
 - Erstattes med går etter i skuddet.
- **Støte:**
 - Erstattes med tar opp fugl.

Apportbevis

Som apportbevis gjelder:

- Når det på kritikkskjemaet eller av premiegrad framgår at hunden har vist apport under prøven
- Minst 7 poeng i søkapport i AK på kombinertprøve
- Bestått apportprøve etter FKF's retningslinjer

Gjennomføring av apportprøve

Apportobjektet legges ut i terrenget slik at det ikke er synlig fra standplassen, og uten at fører eller hund har kunnet observere utleggingen. Videre må utleggingen skje på en slik måte at hunden ikke bruker utleggerens spor til hjelp ved lokalisering av viltet.

Dommeren anviser "fluktreningen" og standplassen hvor start og avlevering skal finne sted, og hvor fører skal oppholde seg så lenge hunden er under prøving. På kommando skal hunden ved utnyttelse av vinden avsøke det anviste terreng, lokalisere viltet som gripes og straks bringes tilbake til startstedet hvor det avleveres til føreren. Fører kan dirigere hunden ved tegn, tilrop eller fløyte. Dommeren avgjør når prøving av hunden skal avsluttes.

- Det brukes hel, fersk, tørket eller opptint fugl av godkjent vilt.
- Avstanden til apportobjektet som legges i motvind for hunden er ca 30 meter.
- Hunden skal sitte ved førers fot og på ordre starte apportsøket, lokalisere viltet, gripe dette og bringe det til fører uten tygging. Viltet skal avleveres til fører på en kontrollert måte.
- Apportbeviset gjelder i hundens levetid.

Gjennomføring av kandidatarbeider under dommerutdanningen i regi av Fuglehundklubbenes Forbund

Dommerutvalget i Fuglehundklubbenes Forbund stiller følgende krav til gjennomføring av kandidatarbeidene:

Når i utdanninga skal kandidatarbeidene tas:

- Som dommerkandidat skal en ha 3 godkjente kandidatarbeider før Kongsvold 1 og 6 arbeider mellom Kongsvold 1 og autorisasjonsprøven.

Krav til kandidatarbeider:

- Minst 3 av kandidatarbeidene må være i VK
- Minste antall startende hunder: 10 i kvalitetsklasser, 12 i VK og 6 på skog.
- Det bør være minst 5 fuglesituasjoner hvorav minst 2 godkjente i løpet av dagen.
- 4 av arbeidene mellom Kongsvold 1 og autorisasjonsprøven skal være på høstprøver.
- I kvalitetsklassene kan arbeidene tas på blandede UK / AK-parti.

Gjennomføring av kandidatarbeidet:

- I kvalitetsklassene går kandidaten som settedommer. Det betyr at alt som kandidaten ser og vurderer teller med i bedømminga av hunden. Det er imidlertid selvfølgelig dommeren som har det endelige ansvaret. Dommer avgjør hvor mye kandidaten får redegjøre og skrive, men det forutsettes at kandidaten på dette tidspunktet i utdanninga skal kunne gjøre dette.
- I vinnerklasse går kandidaten som dommerelev. Da skal ikke dommerparet ta hensyn til kandidatens observasjoner eller vurderinger. Dommerparet sjekker kandidaten etter hvert slipp slik at vedkommende kalibreres inn mot dommerparet. Kandidaten må gis anledning til å redegjøre for flere av slippene.

Hvilke dommere kan ha med seg kandidater:

- Kandidaten avtaler med lokalt dommerutvalg hvilken dommer kandidaten tar sin arbeider for. Dommeren bør være aktiv i miljøet og

ha oppdatert kunnskap om regelverk og tallkarakter.

- Kandidaten må avtale med prøveleder og NKKs representant på den aktuelle prøven slik at elevarbeidene gjennomføres etter gjeldene regelverk.

Evaluering:

- Kandidatens gis tilbakemelding og opplæring i løpet av dagen.

- Etter endt dag skal dommer og kandidat gå igjennom dommerbøker og kritikker.

- En vurdering av kandidaten skal gjøres på skjema ”

Evalueringsskjema for dommerkandidater Fuglehundklubbenes Forbund”. Dette sendes leder av kandidatens lokale dommerutvalg.

Det kan ofte være en fordel å fylle ut skjemaet uten kandidatens tilstedeværelse.

Evalueringsskjema for dommerkandidater Fuglehundklubbenes Forbund

Evalueringsskjemaet skal fylles ut av jaktprøvedommer som har med seg dommerkandidater. Kandidaten skal gå som settedommer i kvalitetsklassene og som dommerelev i vinnerklasse. Som settedommer fungerer kandidaten som dommer slik at vedkommendes observasjoner og vurderinger tas med i bedømminga, men alle endelige avgjørelser skal tas av dommeren. Som dommerelev går kandidaten uavhengig av dommerparet, og kandidatens observasjoner og vurderinger skal ikke tas med i bedømminga.

	Kan enda ikke dømme i denne klassen	Usikker på kandidatens kvalifikasjoner	Kan dømme i denne klassen	Kommentar
Observasjonsevne /Plasseringsevne i terrenget				
Selvstendighet				
Vurdering av hundens søksegenskaper, fuglebehandling og viltfinnerevne				
Skriftlig og muntlig framstillingsevne				
Komplette kritikker med riktig utfylte tallkarakterer				
Lederstil og opptreden overfor partiet				
Tidsbruk og rask kritikkskriving				

Kandidaten får ikke godkjent kandidatarbeidet dersom vedkommende får *Kan enda ikke dømme i denne klassen*, eller at dommer gir *Usikker på kandidatens kvalifikasjoner for 2 egenskaper*. Dersom dommeren er i tvil om kandidatens kvalifikasjoner, er det bedre å underkjenne arbeidet slik at kandidaten får tatt et ekstra arbeid.

Andre krav for å få godkjent kandidatarbeidet:

- Minste antall startende hunder: 10 i kvalitetsklasser, 12 i VK og 6 på skog.
- Det bør være minst 5 fuglesituasjoner hvorav minst 2 godkjente i løpet av dagen.

Kandidat:

Dommer:

Klasse / Sted / Dato:

**Skjema for oppmelding av dommerkandidat til utdanning som
jaktprøvedommer for stående fuglehunder i regi av
Fuglehundklubbenes Forbund**

Kandidatens personalia: Navn, adresse og fødselsår					
Oppmeldende klubb:					
Oppmeldt til utdanning i hvilket lokalt dommerutvalg?					
Hvor lenge har kandidaten jaktet med stående fuglehund?					
Hunder kandidaten har eid, dressert og ført til premiering på jaktprøver. Hundens navn, reg nr, premie og dato for premiering.	Rase	Navn	Regnr	Premie	Dato / sted
Kopi av betalt jegeravgift					
Hvor mange år har kandidaten vært aktiv i prøvemiljøet?					

Skjemaet sendes leder av FKF's dommerutvalg innen 1. 11 det året utdanninga starter

- Eventuelle tilleggsopplysninger:

JAKTLYST

1. Mangler intensitet
2. Lav intensitet
3. Moderat intensitet
4. God intensitet
5. Høy intensitet
- 6. Særdeles høy intensitet**

FART

1. Lav fart
2. Moderat fart
3. God fart
4. Stor fart
5. Meget stor fart
- 6. Særdeles stor fart**

SELVSTENDIGHET

1. Helt avhengig av makker
2. Meget avhengig av makker
3. Noe avhengig av makker
4. Tendens til avhengighet
5. Stort sett selvstendig
- 6. Helt selvstendig**

SØKSBREDDE

1. Liten søksbredde
2. Moderat søksbredde
3. God søksbredde
- 4. Utmerket søksbredde**
5. For stor søksbredde
6. Alt for stor søksbredde

REVIERING

1. Planløst, uten framdrift
2. Alt for tett reviering
3. Tett reviering
- 4. Utmerket reviering**
5. Åpen reviering
6. Alt for åpen reviering

SAMARBEID

1. Totalt førerfiksert
2. Noe bundet til fører
3. Bra samarbeid
- 4. Utmerket samarbeid**
5. Noe egenrådig
6. Samarbeider ikke

STAND M/MAKKER

Her føres antall stand hunden har i reell konkurranse med makker.

STAND U/MAKKER

Her føres stand under utredning, når dommer vurderer det til ikke å være konkurranse om fuglen og på skogs-fuglprøver.

OBS: STAND UMIDDELBART ETTER

STØKK: Her føres ikke makkers stand

Sjans på fugl: Her føres alle reelle muligheter hunden har til å finne fugl.

PREISISJON i retning eller lengde

1. Meget upresis
2. Upresis
3. Noe upresis
4. Presis

APPORT

1. Godkjent
2. Ikke godkjent

REISING

1. Nekter
2. Svært forsiktig
3. Forsiktig
4. Kontrollert
5. Villig
6. Djerv

OBS: Fylles ikke ut ved tomstand

ADFERD: Ved uønsket adferd krysses det av og forholdet beskrives i teksten.

PS! For de tre første egenskapene er høyeste tallverdi uthevet for å understreke at det er en viss forskjell i bedømmelsen av disse i forhold til de tre neste der tallverdi 4 er uthevet for å angi at dette ansees som den mest ønskelige utførelse.

IB = Ikke bedømt